

Список використаних джерел

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 р. № 2229–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
2. Як виглядає економічне насильство: історія жінки, що живе із аб'юзером прямо зараз, ГАРД City URL: <https://thegard.city/articles/155408/abyuzivni-stosunki>
3. Форми домашнього насильства. URL: <https://thegard.city/articles/155408/abyuzivni-stosunki>
4. Сексуальне насильство на Закарпатті. Історія, яка сколихнула країну: URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-65135055.amp>
5. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>

Вадим САВЧУК,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

доктор філософії, старший викладач
кафедри поліцейського права

Національної академії внутрішніх справ

Неля ЛЯХ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Вихідні положення міжнародних стандартів у сфері боротьби з домашнім насильством ґрунтуються на глибокому усвідомленні неприпустимості подібного насильства, яке є грубим порушенням прав людини. До найбільш важливих міжнародних нормативно-правових документів уважаємо за доцільне віднести Модельний закон ООН про домашнє насильство, ухвалений 2 лютого 1996 року Комісією ООН з прав людини [2]. Як зазначила спеціальний доповідач Організації Об'єднаних Націй з насильства щодо жінок Радхіка Кумарасвами – “Мета цього типового законодавства полягає в тому, щоб виступати як редакційний посібник для законодавчих органів та організацій, які прагнуть любювати свої законодавчі повноваження щодо комплексного законодавства про домашнє насильство”[2].

Аналіз законодавства зарубіжних держав дає підстави стверджувати, що в більшості країн світу законодавчі акти щодо протидії насильству в сім'ї ще не прийняті, а в тих країнах, що мають закони про запобігання домашньому насильству ще не має достатнього досвіду боротьби з цим суспільно небезпечним явищем, а деякі країни зовсім ігнорують заходи, пов'язані із насильством у сім'ї, хоча й мають закони з протидії домашньому насильству [6, с. 36].

Серед європейських держав слід виокремити Австрію, парламентом якої у 1996 році прийнято Акт «Про захист від насильства в сім'ї». Цей нормативно-правовий акт надає право потерпілому на захист від кривдника у його/її життєвому середовищі і в соціальному оточенні, надаючи поліції повноваження виселяти правопорушників і накладати заборонні ордери. Разом з тим, в Австрії були засновані «центри втручання», які забезпечують безкоштовними консультаціями, надають допомогу та підтримку потерпілим від насильства у сім'ї. Якщо правопорушник погрожує або завдає шкоди особі, яка проживає в тому ж приміщенні, поліція має право виселити правопорушника зі спільного житла та заборонити йому повертатися, не зважаючи на те, що він може бути власником квартири чи будинку [3].

Цікавим є досвід Республіки Болгарії, в якій у статті 14 Закону «Про адміністративні правопорушення та покарання» передбачено такий вид стягнення як громадський осуд, що виявляється у публічному осуді порушника перед трудовим колективом, у якому він працює, або перед організацією, членом якої він є.

Актуальною є практика взаємодії поліції з громадою у подоланні проблеми домашнього насильства, яка унормована так званім британський законом «Клер». Так, людина може звернутися в поліцію щоб перевірити чи має новий або існуючий партнер «насильницьке минуле». Поліція зобов'язана провести за такими запитами спеціальну перевірку та поінформувати заявника. Вважаю, що практика Великої Британії є прогресивним кроком боротьби з домашнім насильством, адже кожен бажаючий має можливість перевірити «злочинний стаж» сімейного насильства своєї майбутньої половини, і вберегти себе від хибного кроку [3].

За даними National Coalition Against Domestic Violence (NCADV) кожні 9 секунд в США, жінка піддається домашньому насильству. У середньому, близько 20 осіб на хвилину піддаються фізичному насильству. Протягом року, це відповідає більш ніж 10 мільйонів жінок і чоловіків. 1 з 3 жінок і 1 з 4 чоловіків стають жертвами, влюбій формі, фізичного насильства з боку родини за час

всього життя. 1 з 5 жінок і 1 з 7 чоловіків стали жертвами грубого (побиття, нанесення тяжких тілесних пошкоджень) фізичного насильства. 1 з 5 жінок і 1 з 7 чоловіків у Сполучених Штатах були зґвалтовані у своєму житті. Майже половина жінок (46,7 %) і чоловіки (44,9 %) були зґвалтовані знайомими. З них 45,4 % жінок і 29 % чоловіків були зґвалтовані чоловіком або дружиною [5, с. 484].

Більшість із розглянутих держав зробили суттєві кроки задля запобігання домашньому насильству, що, перед усім, обумовлено ратифікацією міжнародних договорів у сфері протидії проявам домашнього насилля та прийняттям відповідного національного законодавства. Для України найбільш актуальною є практика взаємодії поліції Великої Британії з громадою у подоланні проблеми домашнього насильства. А також досвід Болгарії та Польщі, де заходами впливу на правопорушників є:

а) публічний осуд порушника перед трудовим колективом, у якому він працює, або перед організацією, членом якої він є (Болгарія);

б) надання ухвали про покарання до відома громадськості в загальному порядку (Польща) [3].

Прийняття Закону України «Про запобігання домашньому насильству» [1] стало вирішальним кроком у запровадженні довгоочікуваних зарубіжних новацій стосовно юридичного інструментарію забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, охорони дитинства, соціальної роботи із сім'ями та молоддю, захисту осіб, які стали жертвами кривдників, та ефективного реагування на такі вияви з боку правоохоронців. Саме завдяки міжнародному досвіду, до законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству віднесено не тільки Конституцію України, а й міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. Слід виділити міжнародні договори, що стосуються запобігання та протидії домашньому насильству, а саме: Конвенція ООН про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами від 2 грудня 1949 р. (набула чинності для України 17 липня 1997 р.); Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. (набув чинності для України 19 жовтня 1973 р.); Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р. (набула чинності для України 12 березня 1981 р.); Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. (набув чинності для України від 19 жовтня 1973 р.); Факультативний протокол до Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок від 6 жовтня 1999 р. (набув чинності для України 12 липня 2003 р.); загальні рекомендації Комітету з ліквідації

дискримінації щодо жінок, присвячені виконанню Конвенції від 6 жовтня 1999 р.; Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. (набула чинності для України 27 вересня 1991 р.); Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. (набула чинності для України 11 вересня 1997 р.); Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25 січня 1996 р. (набула чинності для України 1 квітня 2007 р.); Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16 травня 2005 р. (набула чинності для України 1 березня 2011 р.); Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25 жовтня 2007 р. (набула чинності для України 1 грудня 2012 р.) [4, с. 25-26].

Список використаних джерел

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

2. UN Handbook for Legislation on Violence against Women // The Advocates for Human Rights : сайт. URL: http://www.stopvaw.org/united_nations_model_legislation

3. Lehenka, M.M. (2017), “International experience in combating domestic violence and the possibilities of its implementation in Ukraine” [“Zarubizhnyi dosvid protydii nasyilstvu v simi ta mozhlyvosti yoho vykorystannia

4. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» кол. авт. ; за заг. ред. К. Б. Левченко, К. В. Павліченко, В. В. Черня. – Київ : МВС України ; Нац. акад. внутр. справ, 2020. – 396 с.

5. Шаповал І.Г. Насильство в сім'ї як суспільне явище. Молодий вчений. № 4 (31). квітень 2016 р. С. 483-485.

6. Лисюк Ю.В. Протидія насильству в сім'ї. Одеса : Одеський юридичний інститут ХНУВС, 2007. 164 с.